

การประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

Evaluation of Village Fund Management in Chiang Mai

มนตรี สิงหะวาระ¹ เรืองชัย ตันสุชาติ¹ และอารีย์ เชื้อเมืองพาน¹

Montree Singhavara¹, Reungchai Tansuchat¹ and Aree Chueumuangpan¹

Abstract

Evaluation of village fund management in Maerim, Sansai, Hangdong, San Kamphaeng, Saraphi, Mae Taeng, Jomthong, San Patong, Fang and Hod Districts of Chiang Mai Province, indicated that:

- 1) The management of the committee was in good level of performance, while a small defection was found in file management system
  - 2) Most of the benefits were returned in the form of dividend in the financial management matter
  - 3) The first priority of credit issue was given on the expenses in agriculture while emergency cases had lower priority. Problems still occurred due to lack of fund
  - 4) Most of the members believed that the fund could help uplift their quality of lives.
- The remaining problem was that the use of loan to repay debt (in grey economy zone)

From the analysis of the efficiency in different parts of the management using Chi Square test, significant points were:

- 1) the committee had their own knowledge, understanding and were able to implement work well as planned
- 2) There was transparency in the management work
- 3) The funds gained more members, created more economic and social cooperation.

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะธุรกิจการเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สันทราย เชียงใหม่ 50290

¹ Department of Economics, Faculty of Agricultural Business, Maejo University, Sansai, Chiangmai 50290

บทคัดย่อ

จากการศึกษาถึงผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนมีองในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ อันประกอบไปด้วยพื้นที่ร่องใน (แมริม สันทรัย หางดง สันกำแพง และสารภี) พื้นที่ร่องกลาง (แม่แตง จอมทอง และสันป่าตอง) และพื้นที่ร่องนอก (ฝาง และหอด) ทำให้ได้ทราบถึงสถานการณ์การบริหารจัดการ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานของคณะกรรมการอยู่ในเกณฑ์ดีโดยมีข้อบกพร่องด้านการจัดเก็บเอกสารอยู่บ้าน 2) ด้านการจัดการทางการเงิน มีการจัดสรรเงินตอบแทนในรูปของเงินปันผลเป็นส่วนใหญ่ 3) ด้านการให้สินเชื่อ เป็นการให้สินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ และรองลงมาคือการใช้จ่ายยามฉุกเฉินโดยมีปัญหาคือความไม่เพียงพอของเงินทุน 4) ด้านสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกเห็นว่ากองทุนมีส่วนช่วยยกระดับความเป็นอยู่ได้ดีขึ้นปัญหาที่มีอยู่บ้างคือการนำเงินกองทุนไปใช้หนี้นอกระบบ

การวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในแต่ละด้าน โดยใช้ค่าสถิติ Chi Square โดยด้านที่มีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ 1) คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามแผนงานเป็นอย่างดี 2) การบริหารงานมีความโปร่งใส และ 3) กองทุนมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ในขณะที่ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้านไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงพอที่จะบอกได้ว่าสมาชิกมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาโดยเฉพาะช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ประเทศไทยประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมเป็นอย่างดีโดยเห็นได้จากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยถึงร้อยละ 7.8 ต่อปี อันเป็นผลมาจากการใช้นโยบายการเปิดเสรีทางการเงินทำให้เงินทุนต่างประเทศไหลเข้าสู่ประเทศไทยในรูปของเงินกู้ระยะสั้นหรือเงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ อย่างไรตามเป็นที่น่าสังเกตว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจดังกล่าวมีการกระจายตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่ภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยมีโครงสร้างเศรษฐกิจที่ล้าหลัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540) แม้ว่าการพัฒนาประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าวได้สร้างความเจริญเติบโตในด้านเศรษฐกิจเป็นที่น่าพอใจแต่ก็กล่าวได้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะช่องว่างระหว่างสังคมในชนบทกับสังคมเมืองซึ่งเกิดจากการปรับตัวไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมชนบทกับสังคมเมือง เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่ตัวเมือง ปัญหาทางสังคม เป็นต้น กองปรกับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังประกอบอาชีพด้านการเกษตร และมีฐานะที่ยากจน ทั้งนี้สาเหตุที่สำคัญคือกลุ่มคนเหล่านี้ยังขาดโอกาสในการศึกษาและขาดโอกาสที่จะสัมผัสดิจิทัลใหม่ ๆ จึงทำให้ความเป็นอยู่และมีรายได้ที่ไม่แน่นอน นอกจากนี้กลุ่มคนเหล่านี้ยังถูกเอาจรัดเอาเปรียบจากกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีที่ครอบคลุมแสวงหาผล

ประโยชน์จากชุมชนของคนกลุ่มนี้ เช่น การใช้ทรัพยากรชุมชนทั้งทรัพยากรมุชย์คือแรงงานที่มีฝีมือ รวมถึงทรัพยากรื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นปัจจัยทางการผลิตได้ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเหล่านี้จึงอยู่ในฐานะแรงงานท่า�นี้ มีหลายคนที่พยายามรักษาอาชีพของตนเองไว้แต่ก็มักจะประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย อีกทั้งยังต้องพยายามปรับปรุงกระบวนการ การผลิตเพื่อให้สินค้าของตนมีคุณภาพทัดเทียมกับสินค้าที่มาจากโรงงานเพื่อให้สามารถแข่งขันกับโรงงานอุตสาหกรรมได้ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การเพิ่มพูนภาระหนี้สินมากขึ้น เพราะได้มีการกู้ยืมเงินจากตลาดเงินนอกระบบมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต ซึ่งการกู้ยืมเงินดังกล่าวผู้กู้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการกู้เงินในตลาดเงินในระบบถึง 2-5 เท่าตัว และนอกจากนี้กลุ่มคนเหล่านี้ยังประสบปัญหาด้านการตลาด เพราะขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการตลาดสินค้าที่ผลิตได้จึงจำต้องขายโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง และมักจะถูกพ่อค้าคนกลางฉกฉวยผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับโดยที่ตนเองไม่มีอำนาจในการต่อรองเลย ในที่สุดอาชีพที่อาศัยภูมิปัญญาของคนในชุมชนที่ได้สั่งสมกันมาหลายชั่วอายุคน และอาชีพดังกล่าวก็สามารถสร้างserimความมั่นคงให้กับคนในชุมชนมาเป็นเวลาช้านานก็จะอาจจะต้องสูญหายไปพร้อมกับความล่มสลายของชุมชนนั้น ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่าชุมชนที่จะจัดการโดยอยู่ทั่วประเทศไทยไม่สามารถดำเนินงานต่อกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็มิได้ส่งผลดีต่อชุมชน สภาพปัญหาดังกล่าวมาจากสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ “การขาดแคลนเงินทุน” จึงทำให้คนในชุมชนต้องต้องการหาเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินการต่อไป

ชนบทต้องตอบอยู่ในสภาพวังวนของความยากจน

รัฐบาลได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงได้กำหนดแผนงานที่จะกระจายโอกาสและความเจริญไปสู่ภูมิภาคและชนบทให้มากยิ่งขึ้นโดยเน้นให้กลุ่มคนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนเพื่อร่วมกันสะสมเงินออมและให้เป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน เพราะการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกประเภทล้วนอาศัยเงินทุนแบบทั้งสิ้น การจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนขึ้นในครั้งแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2517 โดยกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนขึ้นในชื่อของ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งคือเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนหันมาให้ความร่วมมือกันจัดตั้งแหล่งเงินทุนของตนเองเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการผลิตทางการเกษตรและขยายไปสู่กิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนของกรมการพัฒนาชุมชนในระยะแรกนั้นว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงในเชิงปริมาณ เพราะได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเกือบทุกตำบล แต่เมื่อกลุ่มออมทรัพย์ดังกล่าวดำเนินงานได้ช่วงระยะเวลาหนึ่งมักมีการล้มเลิกไป มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่สามารถเจริญเติบโตและพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ยังได้มีกลุ่มสะสมทุนอีกจำนวนหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นด้วยตนเองของคนในชุมชนและโดยการสนับสนุนขององค์กรภาครัฐ เช่น โครงการดำเนินงานของกลุ่มสะสมทุนดังกล่าวก็มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มออมทรัพย์ของกรมการพัฒนาชุมชนคือมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่สามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง สาเหตุที่สำคัญที่กลุ่มสะสมทุนหรือกลุ่มออมทรัพย์เหล่านี้

นี้ไม่ประสบความสำเร็จคือ กลุ่มไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเพียงพอโดยเฉพาะเงินให้กู้ยืม เพราะเงินทุนก็ได้มาจากการออมของสมาชิกซึ่งมีฐานะยากจนอยู่แล้วจึงทำให้ปริมาณการออมมีจำนวนน้อยกว่าความต้องการการกู้ยืมเงิน รวมถึงปัญหาการทำงานที่ข้ามขอบเขตของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้าไปดำเนินการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวยิ่งสร้างความสับสนให้กับชุมชนชนบทมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นรัฐจึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมธุรกิจชุมชนทั้งที่จัดตั้งอยู่ในชุมชนเมืองและชนบทในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับบปทที่ 8 ซึ่งเป็นแผนแม่บทเพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป้าหมายในการดำเนินงานคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญคือการพึ่งตนเองและการพัฒนาแบบองค์รวม แต่การดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาลก็ใช้วิธีการเดิมคือการจัดตั้งกองทุนขึ้นมาในทุกหมู่บ้านและรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนเงินทุนจำนวนหนึ่ง โครงการแรกคือ “กองทุนแก่ไขปัญหาความยากจน” ซึ่งรัฐให้การสนับสนุนกองทุนละ 100,000 บาท แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ากองทุนดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทำทางการเมืองของพรรคการเมืองในช่วงที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปปี 2544 ทำให้การดำเนินงานดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามกลับก่อปัญหาให้กับคนในชุมชนจำนวนมากโดยเฉพาะปัญหาความแตกแยกของคนในชุมชน รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการกองทุนที่มีอยู่อย่างหลอกหลอน

อย่างไรก็ดีนโยบายการจัดตั้งกองทุนในชุมชนก็ยังถือเป็นนโยบายหลักของพรรค

การเมืองที่นำไปเสนอต่อประชาชนในช่วงที่มีการเลือกตั้ง และเมื่อพรรครัฐไทยได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลก็ได้ดำเนินงานจัดตั้ง “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” ในทุกหมู่บ้านและทุกชุมชนโดยรัฐบาลสนับสนุนเงินทุนดำเนินงานขั้นแรกระหว่าง 1,000,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจำนวน 71,097 กองทุน และกองทุนชุมชนเมืองอีก 2,344 กองทุน ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคือ

1. ด้านเศรษฐกิจ ต้องการให้มีการกระจายเงินทุนไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น และที่สำคัญต้องการเน้นให้ประชาชนรู้จักพึงพาณเอาจในด้านเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง”

2. ด้านสังคม และวัฒนธรรม ต้องการให้ประชาชนก่อเกิดจิตสำนึกในการเอื้ออาทร มีความสามัคคีในหมู่ประชาชนในชุมชน

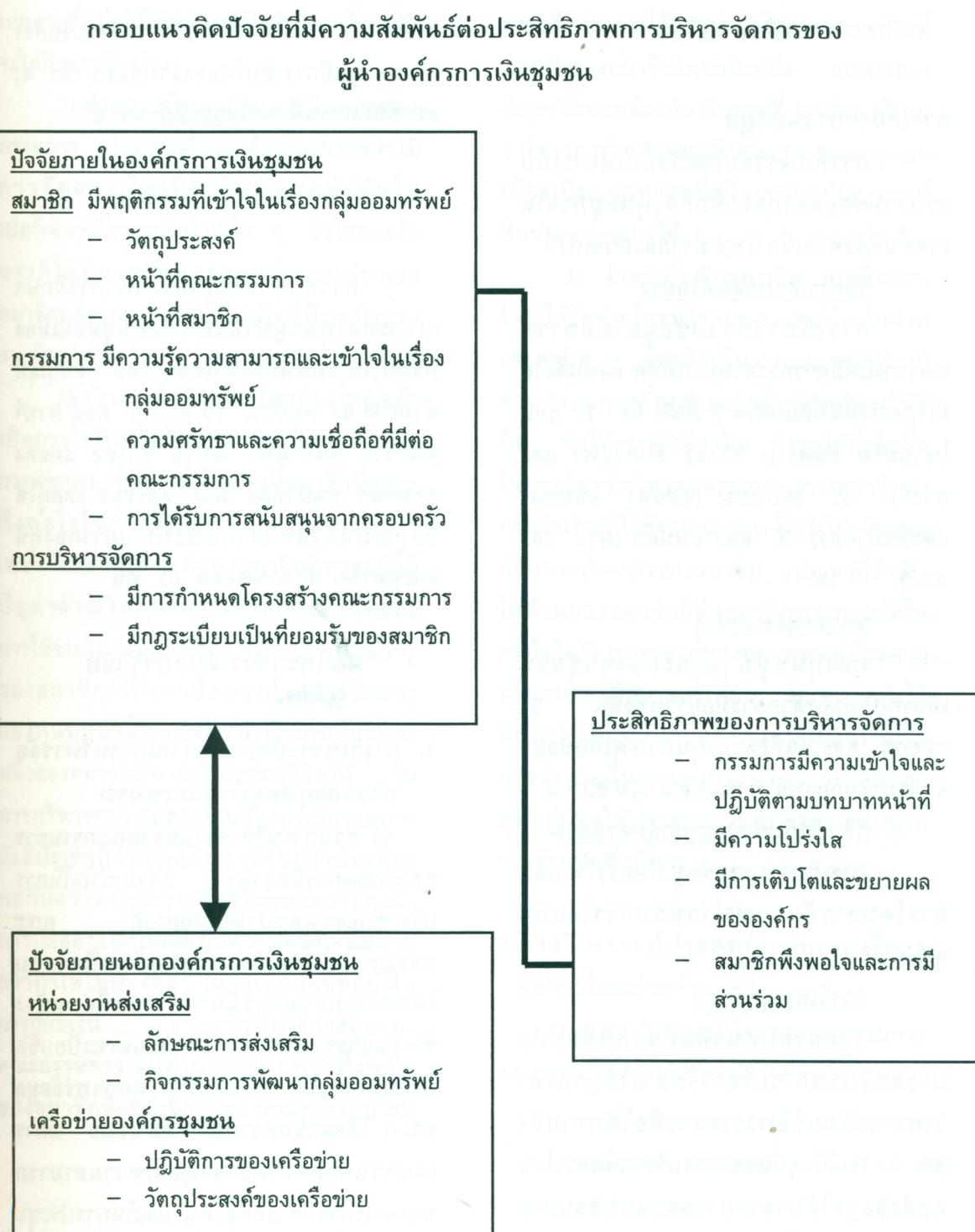
จังหวัดเชียงใหม่ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีโครงการสร้างเศรษฐกิจที่ล้ำหลัง ประกาศร่วมใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นสำคัญ และสภาพความเป็นอยู่ของประชากรยังมีฐานะที่ยากจนอยู่ (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ, 2540) ด้วยเหตุนี้องค์กรภาครัฐและเอกชนจึงได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในแต่ละชุมชนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มสะสมทุนขึ้น ซึ่งกลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละชุมชนอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มออม-ทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มเครดิตยูเนียน สหกรณ์เครดิตยูเนียน และธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มสะสมทุนที่จัดตั้งขึ้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนไม่นาน

เนื่องการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชนที่ดำเนินการมาระยะหนึ่งมักเกิดปัญหาขึ้นภายในการให้ไว้ไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักที่รัฐบาลต้องการ เช่น การบริหารจัดการที่ไม่เป็นระบบ ไม่มีการตรวจสอบ มีการทุจริตเกิดขึ้นภายในองค์กร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกในชุมชน ดังนั้นการท่ององค์กรชุมชนจะมีวิวัฒนาการไปในทางที่ดีได้จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ คือ 1. ผู้นำที่ดี (คณะกรรมการ) มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ และมีความซื่อสัตย์ 2. สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและมีส่วนร่วมในกองทุนการเงินชุมชน 3. ได้รับการสนับสนุนทางด้านความรู้และสารสนเทศในการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชนจากหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนกิจกรรมในด้านการฝึกอบรมด้านต่างๆ เช่น การบริหารการเงิน การบริหารสินเชื่อ การทำบัญชี เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาถึงเกณฑ์การชี้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรการเงินชุมชน ซึ่งประกอบด้วย 1) การบริหารทั่วไป 2) การ

จัดการการเงินของกลุ่ม 3) การบริหารจัดการด้านสินเชื่อเพื่อเป็นการนำผลลัพธ์ที่ได้ไปแก้ไขปัญหาต่างๆ ในองค์กรอันจะทำให้เกิดความเข้มแข็งและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานในการกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ในการทำงานด้านการส่งเสริมองค์กรการเงินชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพลักษณะการดำเนินงานโดยทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจและสังคม
3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

ระเบียบวิธีวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีความพยายามให้มีการกระจายมากที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 พื้นที่ คือ 1. รอบใน (แมริม สันทรัย หางดง สันกำแพง และสารภี) 2. รอบกลาง (แม่แตง จอมทอง และสันป่าตอง) 3. และรอบนอก (ฝาง และออด)

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอยู่รวมทั้งสิ้น	31
กองทุน และในแต่ละกองทุนทำการเก็บข้อมูลจากสมาชิกกองทุน ๆ ละ 2 คน รวม 62 คน	

วิธีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ร่วมกับการใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการอบรมแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาเพื่อให้ทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบันของการบริหารจัดการโดยแหล่งข้อมูลได้มาจากกรอกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ทั้งคณะกรรมการและสมาชิก และใช้การวิเคราะห์แบบเชิงเดียว (Univariate Analysis) เพื่อเป็นการพิจารณาถึงการเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ซึ่งในที่ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการและการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้

วางแผน 2) ความโปร่งใสของการบริหารจัดการ 3) กองทุนมีการเติบโตของจำนวนสมาชิก 4) สมาชิกมีความพึงพอใจและมีส่วนร่วม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองที่จัดตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง 62 หมู่บ้าน 10 อำเภอ ดังนี้ สารภี สันทรัย สันกำแพง แมริม หางดง แม่แตง จอมทอง สันป่าตอง ฝาง และออด โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนจากคณะกรรมการกองทุนและสมาชิก จำนวนทั้งสิ้น 62 คน

ผลและวิจารณ์ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานการณ์การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

1) ด้านการบริหารงานของคณะกรรมการคณะกรรมการมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี คณะกรรมการมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยคณะกรรมการมีการทำงานที่ค่อนข้างชัดเจนและชอบธรรม มีการซึ่งระเบียบข้อบังคับให้สมาชิก และทำการเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ มีการแบ่งงานตามความชำนาญและความสามารถของคณะกรรมการแต่ละคน และในการประชุมแต่ละครั้งคณะกรรมการได้ทำการจดบันทึกการประชุมอยู่สม่ำเสมอ เมื่อเกิดปัญหาคณะกรรมการก็สามารถประชุมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจให้สมาชิกทราบและปฏิบัติตามได้เป็นอย่างดี แต่ในการบริหารงานของคณะกรรมการยังมีจุดบกพร่องในด้านการจัดเก็บ

เอกสารที่ยังไม่เป็นหมวดหมู่เท่าที่ควรจึงควรที่จะได้มีการปรับปรุง

2) ด้านการจัดการด้านการเงินของคณะกรรมการ โดยส่วนใหญ่แล้วคณะกรรมการมีการจัดสรรเงินเป็นเงินปันผลค่าหุ้นในเบอร์เซ็นต์ที่มากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งในการจัดสรรก็ได้มีการจัดสรรตามจำนวนหุ้นของสมาชิกแต่ละคน แต่ก็ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกมากนัก

3) ด้านการให้สินเชื่อ โดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นการให้สินเชื่อในด้านการเกษตรเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ ซึ่งในด้านนี้สมาชิกมีความพึงพอใจในการจัดสรรของคณะกรรมการ เพราะโดยส่วนใหญ่แล้ว สมาชิกที่มาขอภัยมีปัญหาด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพและการใช้จ่ายในယามฉุกเฉิน และอาชีพส่วนใหญ่ของสมาชิกก็เป็นอาชีพทางด้านการเกษตร กองทุนหมู่บ้านจึงเป็นแหล่งเงินทุนอีกแหล่งหนึ่งของสมาชิกที่สามารถมาขอภัยเงินได้ ใน การบริหารกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ยังมีปัญหาที่สำคัญก็คือการที่วงเงินไม่เพียงพอ กับความต้องการภัยเงินของสมาชิกและการปล่อยภัยให้กับกลุ่มที่มีความสนใจมากกว่าทำให้ในบางหมู่บ้านยังเกิดข้อขัดแย้งในการภัยเงิน จากการบริหารกองทุนของคณะกรรมการโดยส่วนใหญ่เป็นที่น่าพึงพอใจของสมาชิกซึ่งสมาชิกเห็นว่าคณะกรรมการมี

การบริหารงานที่ดี และมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในระดับหนึ่ง และผลการศึกษาสอดคล้องกับ ศิลาฤทธิ์ (2532) ซึ่งพบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านในชนบทและชุมชนเมืองเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาหนึ่งสิ่งของเกษตรกรได้

4) สำหรับในด้านสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการกองทุนหมู่บ้านในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกเห็นว่ากองทุนหมู่บ้านมีส่วนช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น ทำให้สมาชิกมีอาชีพ มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นในการจัดสรรเงินของคณะกรรมการสมาชิกยังเห็นว่าเงินกู้ที่ได้จากกองทุนนั้นยังไม่เพียงพอ กับความต้องการของสมาชิก ปัญหาที่สำคัญในด้านของสมาชิกก็คือสมาชิกบางกลุ่มยังไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการกองทุนหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาลเท่าที่ควร โดยบางกลุ่มได้มีการนำเงินภัยเงินจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้เพื่อการชำระหนี้นอกระบบซึ่งเป็นการทำให้กองทุนหมู่บ้านไม่ประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาลเท่าที่ควร

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการในแต่ละด้าน

1) ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการ และการปฏิบัติตามแผนงานที่ได้วางไว้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ที่มีความเห็นว่าคณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามแผนของกองทุน

	จำนวนคน (%)	ค่าคาดหวัง (%)	Chi Sq (Sig)
มีและปฏิบัติ	59 (95.2)	20.7	
มีแต่ไม่ปฏิบัติตาม	1(1.6)	20.7	106.67 (0.000)**
ไม่มี	2 (3.2)	20.7	
รวม	62 (100)		

** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

จากการศึกษาได้ค่า Chi Square เท่ากับ 106.67 มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจและมีการนำแผนการที่ได้วางไว้ไปใช้เพื่อการบริหารจัด

การจริงคิดเป็น 95.2 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบ กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของคณะกรรมการในด้านการบริหารจัดการที่มีอยู่มาก

ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ที่มีความเห็นว่าคณะกรรมการมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ

	จำนวนคน (%)	ค่าคาดหวัง (%)	Chi Sq (Sig)
โปร่งใสมาก	33 (53.2)	20.7	
ปานกลาง	27 (43.5)	20.7	26.161 (0.000)**
ไม่โปร่งใสเลย	2 (3.2)	20.7	
รวม	62 (100)		

** มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99%

จากการศึกษาได้ค่า Chi Square เท่ากับ 26.161 มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วสามารถกองทุนเห็นว่าการบริหารงานของคณะกรรมการมีความโปร่งใส โดย

เชื่อว่าโปร่งใสมากคิดเป็น 53.2 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออาจมีความสงสัยหรือไม่พอใจในเรื่องของการเล่นพรรคเล่นพวกของคณะกรรมการอยู่บ้าง คิดเป็น 43.5 เปอร์เซ็นต์

4) የቅንጂዎችን ይፈጸማል 5) የሚከተሉት አንቀጽ
2) በመተዳደሪያ 3) በመተዳደሪያ በዚህ ማምጣት
1) የቅንጂዎችን ይፈጸማል 2) የቅንጂዎችን ይፈጸማል
3) የቅንጂዎችን ይፈጸማል (2534) የቅንጂዎችን
በዚህ ማምጣት የቅንጂዎችን ይፈጸማል

አንቀጽ 0.903 የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል 1.ወጪ የቅንጂዎችን
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል Chi Square

የቅንጂዎችን ይፈጸማል	Chi Sq (Sig)	(%)	24 (38.7)	20.7	0.903 (0.637)	90% የቅንጂዎችን የቅንጂዎችን ይፈጸማል	20 (32.3)	20.7	24 (29)	60 (100)
---------------	--------------	-----	-----------	------	---------------	------------------------------	-----------	------	---------	----------

የቅንጂዎችን

አንቀጽ 4 የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል

2) በቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ

የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ

የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል Chi Square

የቅንጂዎችን ይፈጸማል	Chi Sq (Sig)	(%)	51 (82.3)	20.7	6 (9.7)	20.7	5 (8.1)	20.7	62 (100)
---------------	--------------	-----	-----------	------	---------	------	---------	------	----------

** የቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ 99%

አንቀጽ 3 በቅንጂዎችን ይፈጸማል ተከታታለ
የቅንጂዎችን ይፈጸማል

ของทุน 6) ความเสียสละทุ่มเท 7) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ 8) เข้าใจวัตถุประสงค์ 9) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 10) มีความสมัครใจ 11) ชื่อสัตย์สุจริต 12) เข้าใจในกระบวนการ บทบาท ความรับผิดชอบ

ข้อสรุปและเสนอแนะ

จากการณีศึกษาข้างต้นเห็นได้ว่าประสิทธิภาพการจัดการของกลุ่มกว่าจะพัฒนาขึ้นมาได้ก็ต้องประสบปัญหาเรื่องบุคลากรโดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจให้กับสมาชิกเพื่อให้เกิดการพัฒนาของกองทุนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านการเลือกสรรบุคคลเข้ามาช่วยงานของกองทุนหมู่บ้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนาเป็นกองทุนหมู่บ้านที่เข้มแข็งซึ่งควรมีหลักในการเลือกดังนี้

1. ประธาน ควรเลือกผู้สูงอายุที่ชาวบ้านนับถือ เชื่อใจได้ เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ เสียสละ เข้าใจปัญหา มีอุดมการณ์ที่ดีรักหมู่บ้านและเต็มใจในการให้บริการ

2. เลขา ควรมีเลขานุการเพื่อมาทำงานด้านเอกสาร ด้านข้อมูล ให้กับประธาน เลขา ควรเป็นคนรุ่นใหม่ มีความรู้ ความสามารถในเทคโนโลยีใหม่ ๆ

3. รองประธานและที่ปรึกษา ควรเป็นข้าราชการที่มีความรู้ทางด้านบัญชี การเงิน และเป็นข้าราชการที่ดี มีอุดมการณ์ที่มีผลทำให้คนในชุมชนและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมองมีความเชื่อถือ เชื่อมั่น ไว้ใจ

4. สมาชิกควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ประชุม ชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจในข้อบังคับและ

หลักการต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การมีสมาชิกที่มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของ เข้าใจปัญหาของตนเอง และพร้อมที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพิ่มพูนคุณภาพชีวิตและส่งเสริมในการประกอบอาชีพ การวางแผนในการจัดสรรเงินในการลงทุนให้ได้ประสิทธิภาพมากที่สุด การเข้ามาร่วมกันทำงานของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และชี้ให้สมาชิกได้เข้าใจถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ทางด้านเศรษฐกิจ

- เสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกด้วยการส่งเสริมการออมทรัพย์ ส่งเสริมสมาชิกในการประกอบอาชีพ ดำเนินธุรกิจเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการวางแผนดำเนินการให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- เสริมสร้างให้ชุมชนเจริญเติบโตและมีการพัฒนา ซึ่งจะเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้พื้นตัว และพัฒนามากยิ่งขึ้น

- กองทุนเป็นเสมือนสื่อกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่ในการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากผู้ออมไปยังผู้ต้องการเงินทุน

- เป็นสถาบันการเงินที่ไม่ได้มุ่งหวังกำไรสูง

ทางด้านสังคม

- ส่งเสริมวินัยการออม

- ดำเนินธุรกิจภายใต้อุดมการณ์ของกองทุนหมู่บ้านที่เน้นความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก และคนในชุมชน

MUSEUM

ԽԵՂԱԾՈՒՅԹՆԵՐՆԻՆ ՀԱՇՎԱԿԱԽՄԱՆ
ԽԵՂԱԾՈՒՅԹՆԵՐՆԻՆ ՀԱՇՎԱԿԱԽՄԱՆ
ԽԵՂԱԾՈՒՅԹՆԵՐՆԻՆ ՀԱՇՎԱԿԱԽՄԱՆ
ԽԵՂԱԾՈՒՅԹՆԵՐՆԻՆ ՀԱՇՎԱԿԱԽՄԱՆ
ԽԵՂԱԾՈՒՅԹՆԵՐՆԻՆ ՀԱՇՎԱԿԱԽՄԱՆ

ԵՐԱՎԵՐ

፳፻፲፭ የኢትዮጵያ ማኅበርና ተቃዋሚነት

21

- ชาติชาย มนีกาญจน์. 2534. ศักยภาพขององค์กรชุมชนในการจัดการกองทุนหมุนเวียน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษากองระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด. 2541. สถิติกลุ่มเครดิตยูเนียนในเขตภาคเหนือ. (อัดสำเนา).
- เต็มใจ สุวรรณหัต. 2533. นโยบายธุรกิจสหกรณ์ออมทรัพย์. หนังสือพิมพ์สหกรณ์. 48(3) : 33-37.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2536. กกลุ่มออมทรัพย์ในภาคการเกษตร. จุลสาร บ.ก.ส. 197(18) : 22-23.
- บุษบง ชัยเจริญ และวันชัย ธรรมสัจการ. 2535. ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้สตรีประสบความสำเร็จทางธุรกิจ:กรณีศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย. ศูนย์วิจัยและพัฒนาสตรี, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประจิเดช สินทรัพย์. 2521. การศึกษาการสะสมทุนของกสิกรในจังหวัดภาคเหนือ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: บริษัท วัลย์เสถียร และคณะ. บปป.นโยบายและมาตรการในการส่งเสริมธุรกิจ ชุมชน. (อัดสำเนา).
- ผจงจิต บุญราช. 2520. การวิเคราะห์การสะสมทุนของเกษตรการในเขตเศรษฐกิจที่ 11 ปี 2518-19. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช. 2532. การพัฒนาชนบท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชาติราช. กรุงเทพฯ.
- เรือง สุขสวัสดิ์. 2539. เกษตรกรรมกับการจัดการกองทุนพัฒนาชนบท. คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ.
- ศิลาฤทธิ์ นิรันดร์. 2532. ปัญหาหนี้สินและทางออกของเกษตรกรภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง. วารสารใหม่. 3(5).
- ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 5. 2543. สถิติกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขตภาคเหนือตอนบน. กรมการพัฒนาชุมชน. (อัดสำเนา).
- อคิน รพีพัฒน์. 2530. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. วารสารสังคมพัฒนา. ฉบับที่ 1 (มกราคม 2530).
- Glahe, F.R. 1973. Macroeconomic Theory and Policy. New York : Brace Jovanovich, Inc.
- McGee, T. 1979. The Poverty Syndrome : Making out in the Southeast Asian City. New York.
- Portes, A. and J. Walton. 1981. Labour, Class and the International System. New York.